

PIET SMEELE, VORMGEVER BIJ DRUKKERIJ DE IJSEL

Drukkerij De IJsel in Deventer had met Piet Smeele een eigen vormgever in huis. En dat is bijzonder voor een drukkerij zonder uitgeverij.

De meeste drukkerijen produceren slechts drukwerk voor hun klanten. Het ontwerpwerk wordt gedaan door een externe vormgever of een reclamebureau. Dat was vroeger zo en nu nog.

Smeele had dus een bijzondere positie bij De IJsel, waar hij van 1934 tot 1949 werkte. Over deze tijd is een boekje verschenen, geschreven door zoon Paul Smeele en René Berends.

DOOR ELLEN POWWELS

met een uitgebreid drukwerk-pakket van folders, wandkaarten, plaatjes, wikkels, etiketten, kartonnagewerk, catalogi, luxe boekwerken, studie- en schoolboeken en reclamedrukwerk. Een bijzondere traditie waren de eigen kalenders. Vooral de kunstkalenders uit de jaren zestig en zeventig waren fameus.

TEKENLERAAR

Piet Smeele (1910-2001) werd geboren als zoon van een typograaf die enkele jaren in de

FLIPPOSCOOP

Smeele ontwierp bij De IJsel van alles en nog wat voor de klanten, van briefpapier tot brief-

Folder voor de KLM

de bekende De IJsel-kalenders. Zijn gelithografeerde stadsgezichten en landschappen werden jarenlang hergebruikt voor steeds andere opdrachtgevers. Daarnaast experimenteerde Smeele al in een vroeg stadium met fotografie en kleipoppetjes. De opvallendste producten van zijn hand zijn de grote affiches, onder andere voor sigarettenfabrikant Turmac en Veilig Verkeer.

neumbibliotheek in Deventer, van 23 mei tot 31 augustus. Aanleiding voor die tentoonstelling is de overdracht van het Smeele archief door de familie aan het Stadsarchief. ■
'Piet Smeele, vormgever bij De IJsel (1934-1919)'. Auteurs: Paul Smeele en René Berends. 24 pagina's. Overdruk uit Deventer Jaarboek 2010. Oplage 250 exemplaren. Druk: Robine, Twello. Te koop voor € 7,50 via www.sabinfo.nl

De IJsel drukte alles voor Tiels Flipje

Folder voor Germaan rijwielen, 1935

drukkerij van cacao-fabriek Van Houten in Weesp werkte. Na de Rijksnormaalschool voor het Tekenonderwijs kwam hij terecht op de ambachtsschool in Hilversum. Maar dat duurde niet lang. Hoewel als tekenleraar werken in het onderwijs zijn grote passie was, lagen de banen niet voor het oprapen. Daarom begon Smeele met Piet Petersen in Laren een bureau voor reclamewerk en portrettekenen. Na enige tijd trad Smeele in 1934 in dienst van drukkerij De IJsel, waar hij reclameteekenaar werd. De IJsel was een kwaliteitsdrukkerij

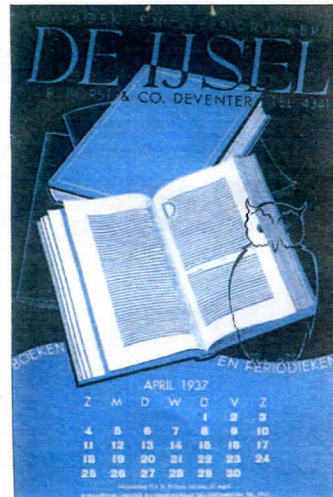
hoofden, reclamefolders en affiches. Eén van zijn bekendste ontwerpen is inmiddels een reclameklassieker geworden: de Flipposcoop van Tiels Flipje. Een kartonnen theatertje waar de 'filmstrips' van Tiels Flipje doorheen getrokken konden worden. Na de 'strips' drukte De IJsel later ook de bekende boekjes van Tiels Flipje. Tijdens de eerste oorlogsdagen werd Smeele als dienstplichtig soldaat opgeroepen en was hij op de Grebbeberg. Na die korte onderbreking werd het werk bij De IJsel weer opgepakt en maakte hij vele ontwerpen, waaronder

BOUWPLATEN

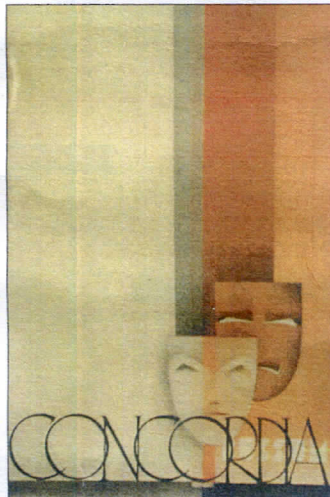
In 1949 lonkte het onderwijs weer en werd Smeele tekenleraar aan de ambachtsschool in Enschede. Vijf jaar later stapte hij over naar het Stedelijk Lyceum in Zutphen. Na zijn vertrek bij De IJsel werden de banden niet geheel doorsneden. Smeele deed nog kleine klusjes zoals het maken van boekenslagen en de kalender voor de Apeldoornse Nettenfabriek. Voor de drukkerij ontwierp hij een aantal vloeibladen en bouwplaten voor spellen. Het boekje toont een prima doorsnede van het werk van Smeele en verschijnt ter gelegenheid van een expositie van zijn werk in het Stadsarchief en Athe-

De Flipposcoop was een kartonnen theatertje waarin de strips van Flipje getoond konden worden

Kalender van 1937 voor drukkerij De IJsel

Omslag reclamefolder voor Concordia in Bussum

Omslag folder en affiche Indische Week Deventer, 1937

Ontwerp voor de Spoorweg Onthouders Vereniging